

Vergaderjaar 2021–2022

36 048

Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën (IXB) voor het jaar 2022 (Eerste incidentele suppletoire begroting inzake financiële steun Oekraïne via Wereldbank)

Nr. 4

VERSLAG HOUDENDE EEN LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 20 april 2022

De vaste commissie voor Financiën, belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, heeft de eer verslag uit te brengen in de vorm van een lijst van vragen met de daarop gegeven antwoorden.

De vragen zijn op 23 maart 2022 voorgelegd aan de Minister van Financiën. Bij brief van 15 april 2022 zijn ze door de Minister van Financiën beantwoord.

Met de vaststelling van het verslag acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel voldoende voorbereid.

De voorzitter van de commissie,
Tielen

Adjunct-griffier van de commissie,
Kling

1. Kunt u de raming geven van de 100 miljoen euro die naar de Wereldbank wordt overgemaakt?

Nederland geeft een garantie aan de Wereldbank af ter hoogte van 100 miljoen euro. Op de begroting van het Ministerie van Financiën is daarvoor met de eerste incidentele suppletoire begroting¹ een garantie van 100 miljoen euro voor 2022 opgenomen. Dit betreft een vaststaand bedrag en geen raming. Er wordt geen betaling gedaan aan de Wereldbank zolang de garantie niet wordt ingeroepen. De onzekere impact van de crisis op Oekraïne betekent dat het risico bestaat dat de garantie (ten dele) wordt ingeroepen. Zoals beschreven in het betreffende toetsingskader risicoregelingen Oekraïne Wereldbank kent het Wereldbankraamwerk een aantal risicomitigerende maatregelen, die het risico verkleinen dat de garantie wordt ingeroepen. Er is daarom geen uitgavenraming in de begroting opgenomen.

2. Kunt u aangeven waar deze middelen specifiek voor bedoeld zijn?

De garantie van Nederland ter hoogte van 100 miljoen euro is een aanvulling op de begrotingssteun die de Wereldbank reeds aan Oekraïne geeft.² De middelen komen in algemene zin ten goede aan het financieringsgat dat Oekraïne heeft als gevolg van de oorlog. De invasie door Rusland heeft geleid tot risico-aversie en het terugtrekken van kapitaal uit Oekraïne, waardoor de toegang tot financiële markten ernstig is bemoeilijkt. Het conflict leidt daarnaast tot het oplopen van het begrotingstekort. Daarom heeft de Oekraïense overheid dringend behoefte aan financiële steun, waar Oekraïne de internationale gemeenschap ook met nadruk om heeft verzocht. Met de begrotingssteun kan de overheid op korte termijn sociale uitgaven en andere kritieke publieke uitgaven doen. De begrotingssteun aan Oekraïne is ongeoormerkt.

3. Waarom wordt de keuze gemaakt om het geld over te maken naar de Wereldbank? Welke voorwaarden worden toegevoegd om te kunnen sturen op het besteden van deze middelen?

Zoals aangegeven bij vraag 1 maakt het kabinet geen geld over naar de Wereldbank, maar geeft het een garantie af ter hoogte van 100 miljoen euro waardoor de Wereldbank meer financiering in de vorm van een lening aan Oekraïne kan verstrekken. De keuze voor een Nederlandse garantie op een lening aan de Wereldbank is gekozen vanwege een aantal redenen: (1) snelheid, doordat de lening vanuit de Wereldbank een opvolging is van eerder geleverde begrotingssteun waardoor er snel financiering verstrekt kon worden, (2) doelmatigheid, doordat de Wereldbank door haar expertise en contacten beter in staat om de lening te monitoren dan Nederland in het geval van een bilaterale lening, (3) gecoördineerde financiering met andere internationale partners, doordat naast Nederland ook Zweden, het Verenigd Koninkrijk, Denemarken, de Baltische staten en Japan bijdragen en (4) financiële waarborgen, vanwege het beleid dat de Wereldbank voert waardoor garanties van Nederland aan de Wereldbank nog niet eerder zijn ingeroepen.

Zoals bij vraag 2 aangegeven is de begrotingssteun ongeoormerkt. Daardoor worden geen nieuwe voorwaarden gesteld voor de besteding van de middelen. De Wereldbank ziet toe op bevestiging van de ontvangst van de lening door de Oekraïense overheid en kan vragen om inzicht in de wijze waarop de financiering verwerkt wordt in de begroting.

4. Welke voorwaarden stelt de Wereldbank aan Oekraïne ten aanzien van de financiële steun aan Oekraïne?

¹ Kamerstukken 2021–22, 36 048-01

² <https://projects.worldbank.org/en/projects-operations/project-detail/P178794>

Begrotingssteunoperaties van de Wereldbank gaan standaard gepaard met hervormingsprogramma's. De lening is een aanvulling op eerdere begrotingssteun die door de Wereldbank verstrekt werd in december 2021.³ Hierdoor blijven dezelfde voorwaarden van kracht. Deze voorwaarden richten zich op drie onderwerpen: (1) het bevorderen van demonopolisering door staatsbedrijven en versterking anticorruptie-instellingen, (2) het versterken wetgeving rondom grondeigenaarschap en versterking van kredietmarkten en (3) het versterken van het sociale vangnet. Tot aan de start van de oorlog liep de voortgang van deze hervormingen volgens schema. Dit is ook één van de voorwaarden die de Wereldbank stelt voor additionele begrotingssteun.

De Wereldbank geeft echter wel aan dat ondanks deze goede voortgang op de hervormingen de implementatie na uitbraak van de oorlog onder druk staat. De Wereldbank verwacht verdere voortgang, maar de mate daarvan is afhankelijk van stopzetting van de oorlog en normalisatie van de situatie. Ook is er extra druk op de begroting ontstaan vanwege de oorlog en dit kan een negatieve impact hebben op de implementatie van hervormingen. Het kabinet is van mening dat dit gezien de ernst en de duur van de oorlog begrijpelijk is. Het kabinet is ook van mening dat eerste prioriteit ligt bij het ondersteunen van de Oekraïense regering, zoals met deze garantie, en het beëindigen van de oorlog.

5. Is er sprake van dat Oekraïne moet bezuinigen in ruil voor de financiële steun?

Onder de drie genoemde prioriteiten van hervormingen vallen zeven concrete acties inclusief resultaatindicatoren. Geen van deze resultaatindicatoren omvat bezuinigingen. Daarbovenop stelt de Wereldbank zoals aangegeven bij vraag 6 dat de implementatie van hervormingen na uitbraak van de oorlog onder druk staat. Er wordt in ruil voor de additionele begrotingssteun niet gevraagd om bezuinigingen.

6. Kunt u uitsluiten dat Oekraïne delen van de economie moet privatiseren in ruil voor de financiële steun?

Geen van de genoemde hervormingen die onderdeel van de begrotingssteun zoals verleend in december bevat voorwaarden voor privatisering en dit geldt ook voor de additionele financiering.

7. Hoeveel financiering kan de Wereldbank extra verstrekken vanwege de garantiestelling van 100 miljoen euro door Nederland?

De Nederlandse garantie van 100 miljoen euro stelt de Wereldbank in staat om hetzelfde bedrag aan aanvullende financiering aan Oekraïne in de vorm van een lening te verstrekken. Hiervan wordt 80 miljoen euro verstrekt bij de begrotingssteunoperatie die op 7 maart jl. door het bestuur van de Wereldbank is goedgekeurd, en 20 miljoen euro bij de verdere begrotingssteun die momenteel door de Wereldbank wordt voorbereid.

8. Voor welk bedrag staat Nederland momenteel garant ten aanzien van Oekraïne?

Nederland geeft een garantie aan de Wereldbank af ter hoogte van 100 miljoen euro. Op de begroting van het Ministerie van Financiën is daarvoor met de eerste incidentele suppletoire begroting een garantie van 100 miljoen euro voor 2022 opgenomen. Nederland staat niet direct garant voor andere bedragen aan Oekraïne bij de Wereldbank of andere internationale financiële instellingen.

³ <https://projects.worldbank.org/en/projects-operations/project-detail/P177931>

9. Welke uitgaven mag Oekraïne doen met de in totaal 700 miljoen dollar van de Wereldbank? En welke uitgaven met de additionele financiering?

Het klopt inderdaad dat de Wereldbank een steunpakket met een hoogte van (meer dan) 700 miljoen dollar voor Oekraïne heeft aangekondigd op 7 maart jl.⁴ De Nederlandse garantie aan de Wereldbank van 100 miljoen euro is onderdeel van dit pakket, evenals een garantie van Zweden, giften (Verenigd Koninkrijk, Denemarken en de Baltische staten) en parallelle financiering (Japan) en telt op tot 723 miljoen dollar aan steun voor Oekraïne. Dit bedrag stelt de Oekraïense overheid in staat om sociale en andere kritieke publieke uitgaven te kunnen doen. De totale pakket aan begrotingssteun is ongeoormerkt. Daarnaast werkt de Wereldbank aan verdere steun aan Oekraïne en buurlanden ter hoogte van in totaal 3 miljard dollar. Hier zijn nog geen verdere details over bekend, maar de Wereldbank geeft aan dat dit gericht zal zijn op verlening van openbare diensten en de opvang van vluchtelingen.

⁴ <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/03/07/world-bank-mobilizes-an-emergency-financing-package-of-over-700-million-for-ukraine>